

Д.М. ІСАЄВ, здобувач, КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Київ

ВПЛИВ ОБЛІКОВИХ ОЦІНОК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ВІДПОВІДНІСТЬ ЗАЛИШКОВОЇ ТА СПРАВЕДЛИВОЇ ВАРТОСТІ

У статті досліджено і розкрито проблеми взаємоузгодженого визначення: терміну корисного використання основного засобу, його ліквідаційної вартості та методу амортизації. Запропоновано метод окремого обліку складових вартості основного засобу.

Ключові слова: основні засоби, термін корисного використання, ліквідаційна вартість, метод амортизації, справедлива вартість.

В статье исследованы и раскрыты проблемы сбалансированности определения: срока полезного использования основного средства, его ликвидационной стоимости и метода амортизации. Предложен метод пообъектного учета составных частей стоимости основного средства.

Ключевые слова: основные средства, срок полезного использования, ликвидационная стоимость, метод амортизации, справедливая стоимость.

In the article studied and solved the problem mutually definition: the useful life of the asset and its residual value, method of depreciation. Separate accounting method parts asset value is proposed for use.

Keywords: the fixed assets, term of the useful use, liquidating value, method of depreciation, fair value.

Введення Рациональне та ефективне використання основних засобів є одним з факторів економічного успіху підприємства. Важливою складовою ціноутворення і, відповідно, конкурентоспроможності продукції кожного виробничого підприємства є гнучкість амортизаційної політики основних засобів. Сума амортизації основних засобів, яка вплине на собівартість і відповідно на ціну готової продукції, залежить від облікових оцінок: обраного методу амортизації, визначеного терміну корисного використання, розрахунку ліквідаційної вартості. Зміна облікових оцінок відбувається внаслідок коригування первісних намірів протягом тривалої експлуатації основного засобу та динамічних змін їх технічного рівня в результаті розвитку науково-технічного прогресу. В результаті дії вказаних чинників облікового процесу на практиці виникає проблема невідповідності встановлених облікових оцінок фактичному фінансово-майновому стану, зокрема суттєва невідповідність залишкової і справедливої вартості основних засобів.

Постановка завдання Сучасні методологічні засади бухгалтерського обліку не можуть врахувати всі особливості господарської діяльності різних підприємств. Саме тому міжнародні стандарти фінансової звітності (обліку) та національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку не містять

© Д.М. Ісаєв, 2012

повного переліку облікових оцінок, а лише приклади їх використання. Вчені і практики при дослідженні проблем обліку основних засобів акцентують увагу на окремих оцінках, при цьому не розглядаючи їх сукупний вплив на суму амортизаційних відрахувань та відповідності залишкової та справедливої вартості основних засобів. Метою дослідження є формування моделі взаємоузгодження облікових оцінок основних засобів, з урахуванням характерних особливостей об'єктів обліку і варіативності методів їх розрахунку, виокремлюючи визначення термін корисного використання, ліквідаційна вартість і метод амортизації як важливі чинники впливу на залишкову вартість основних засобів.

Методологія Джонс Ернест відзначає, що для всіх основних засобів потрібно судження керівництва з трьох питань: по-перше, про термін служби основного засобу; по-друге, про його залишкову вартість (ліквідаційна вартість, прим. Д.М.), по-третє, про те, яким чином щорічно нараховувати різницю між вартістю основного засобу та його залишковою вартістю в рахунку прибутків і збитків [1, с. 65], тобто, який метод амортизації вибрати.

Г.А. Велш, Д. Г. Шорт акцентують увагу на тому, що ліквідаційна вартість об'єкта - це вартість для іншого потенційного покупця на дату, коли поточному власнику знадобиться продати його [2, с. 427]. Економічна суть ліквідаційної вартості - не завищувати вартість готової продукції на суму, яка буде повернена підприємству через реалізацію кінцевих цінностей основного засобу. Достовірне відображення ліквідаційної вартості С.Ф. Голов пов'язує з переоцінкою, оскільки у процесі переоцінки об'єкта основних засобів переоцінюють не лише його балансову, а й ліквідаційну вартість (у разі наявності) та суму накопиченої амортизації [3, с. 189].

Проте ліквідаційна вартість не пов'язана з тим фактом, чи має намір підприємство утримувати актив до кінця терміну його економічної служби. Строк корисного використання активу може бути коротшим за економічний термін служби. Б. Пірсон, М. Томас відзначають, що це особливо стосується електронного устаткування, наприклад, комп'ютер буде працювати і через 20 років, проте для розрахунку амортизації компанія може встановити лише п'ятирічний термін служби, вважаючи, що до того часу їй захочеться придбати технологічно більш досконалу машину [4, с. 75]. При цьому слід брати до уваги умови та інтенсивність експлуатації різних підприємств при використанні основних засобів з однаковими технічними характеристиками, які впливають на моральний знос. Перенесення вартості, яка амортизується, на готову продукцію здійснюється методом, який повинен відображати схему очікуваного споживання підприємством майбутніх економічних вигод.

Результати дослідження Облік основних засобів залежатиме від обраних облікових оцінок, які засновані на очікуваннях керівництва відносно внутрішніх та зовнішніх факторів впливу на облікову вартість основних засобів.

Внутрішні фактори характеризують залежність облікових оцінок від очікувань, заснованих на власних намірах керівництва підприємства. Ці фактори впливу на облікові оцінки ґрунтуються на планах керівництва відносно інтенсивності експлуатації, очікуваного терміну віддачі економічних вигод від використання об'єкта. На їх підставі обирається метод амортизації і встановлюється термін корисного використання. Зовнішні фактори базуються на судженні керівництва стосовно умов, які не залежать від власного виробництва, з точки зору незалежного учасника. Ліквідаційна вартість та резерв на відновлення території після закінчення експлуатації основного засобу залежатиме від оцінок керівництва стосовно їх величини у майбутньому після закінчення строку експлуатації. Тобто ці оцінки формуються керівництвом з точки зору незалежних учасників щодо майбутньої вартості, при цьому сума резерву, на відміну від ліквідаційної вартості, дисконтується для визначення теперішньої вартості.

На практиці у більшості випадків припускають, що засоби виробництва в кінці свого терміну служби будуть не придатні для використання ... тоді кошти мають нульову залишкову вартість (ліквідаційну вартість) [5, с. 120].

Більшість об'єктів основних засобів має незначну ліквідаційну вартість, оскільки використовується практично протягом усього строку корисного використання. Очікування щодо ліквідаційної вартості всіх об'єктів основних засобів не однакові, тому фактори, які впливають на її величину, є індивідуальними і визначаються виокремлено за кожним об'єктом основних засобів. При нульовому значенні ліквідаційної вартості слід розмежовувати два випадки. Перший, коли ліквідаційна вартість не встановлюється, оскільки розрахункові значення не суттєві, як показник фінансової звітності. Другий, коли величина коштів (активів) від ліквідації ідентична величині витрат на демонтаж, але це, швидше, ідеальний випадок.

Зазвичай, основні засоби, не конкурентоспроможні аналогам, необхідно списувати з обліку. Прийняття рішення про списання або перегляд облікових оцінок залежатиме від суджень керівництва стосовно подальшої експлуатації таких засобів. За таких обставин новостворені компанії, які орієнтуються на сучасні новітні технології, мають передумови для швидкого розвитку. Переозброєння виробництва діючих підприємств тягне за собою списання старих основних засобів, що призведе до збитків у фінансовій звітності. Тому керівництво, швидше за все, загальмує введення нових технологій і, як наслідок, не переглядатиме облікових оцінок. Обґрунтування відсутності підстав для зміни облікових оцінок основних засобів може характеризувати діючу практику підприємства.

Запровадимо поняття «поле облікових оцінок основного засобу», яке визначається взаємоузгодженим рівнем ліквідаційної вартості, терміну корисного використання та обраним методом амортизації, які формують коло оцінок, складаючи певну облікову стратегію.

Значення кожної облікової оцінки встановлюється залежно від намірів щодо експлуатації основного засобу, але обране коло оцінок має бути взаємозалежним одне від одного. Інтенсивність експлуатації (далі ІНТ), яка визначається методом амортизації, обмежується запланованим терміном експлуатації (далі ТКВ), після закінчення якого ліквідаційна вартість (далі ЛВ) має відповідати фактичному стану основного засобу. Якщо усереднити результати вищенаведених облікових оцінок до трьох варіантів: мінімальний, середній та максимальний, то певні стратегії вибору оцінок можна представити на рис. 1.

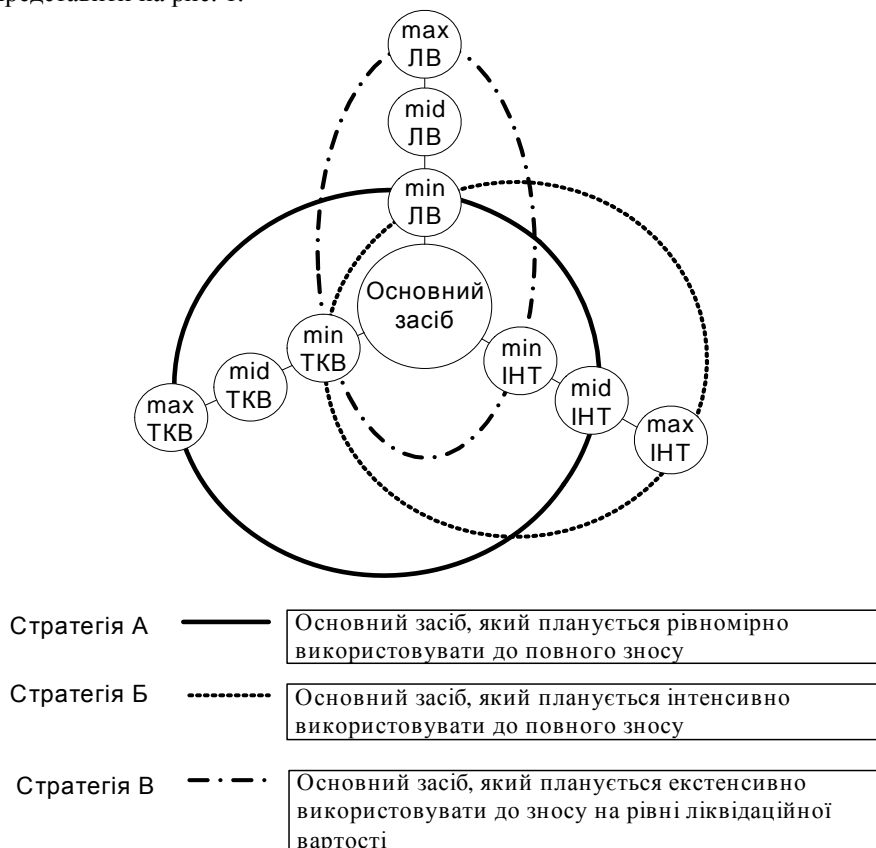

Рис. 1 - Схема узгодженості облікових оцінок основних засобів

У випадках приведення земельної ділянки до стану, придатного для подальшого використання, стратегії вибору облікових оцінок доповнюються окремою оцінкою - забезпеченням на такі роботи. Слід врахувати, що величина такого забезпечення, на відміну від ліквідаційної вартості, дисконтується. Зміна розміру забезпечення перспективно відображається у

бухгалтерському обліку. Коригування витрат на приведення земельної ділянки до придатного стану не характеризує зміну намірів використання цієї оцінки, скоріш це корекція первісно встановленої оцінки. Встановлена оцінка має бути умовно постійною величиною та не залежати від намірів переносу вигод від експлуатації основного засобу.

Найбільш поширеним варіантом вибору облікових оцінок активної частини основних засобів є стратегія А. Застосовуючи прямолінійний метод амортизації, встановлюється термін корисного використання, близький до максимального строку експлуатації, при цьому ліквідаційна вартість встановлюється на мінімальному рівні.

Багатоваріантність стратегій обліку основних засобів легко продемонструвати на прикладі автотранспорту. Якщо придбано дві машини для експлуатації в сільській та міській місцевості за неоднаковим ступенем навантаження протягом одного запланованого терміну корисного використання до часу списання, то стратегія обліку буде суттєво відрізнятися. Для міста обрані оцінки мають відповідати стратегії В, а для села, де очікується більший знос, стратегії Б.

Для витворів мистецтва більш доцільний інший підхід для визначення облікової стратегії, яка буде впливати на оцінки. Оскільки такі засоби, як правило, не втрачають своєї вартості з часом, максимальна ліквідаційна вартість (навіть на рівні первісної) буде достовірно відображати наміри підприємства, таким чином, стратегія буде лежати в полі ІНТ min-ЛВ max-ТКВ max. Виходячи з залежності ліквідаційної вартості, терміну корисного використання і методу амортизації, який відображає інтенсивність експлуатації основного засобу, побудуємо матрицю розподілу усереднених варіантів умовно мінімальних, середніх та максимальних показників, яка наведена в таблиці 1.

Перевірка на відповідність обраних облікових стратегій фактичним оцінкам має відображати імовірні зміни, які необхідно врахувати у бухгалтерському обліку. Для різнопланового обладнання варіанти усереднення можуть бути більш детальними, але засоби в однакових умовах експлуатації мають групуватися у певне поле облікових оцінок.

Обліковою політикою підприємства розкриваються заплановані наміри щодо експлуатації основних засобів. Таким чином, користувач формує уявлення щодо оцінки показників фінансової звітності.

Теоретично ліквідаційна вартість обмежена діапазоном від нуля до рівня первісної вартості. Ліквідаційну вартість можна представити як суму зворотних матеріалів та умовної цінності, вартість, яку готова заплатити незалежна особа в кінці експлуатації після вирахування витрат на реалізацію. Таким чином, якщо після експлуатації основного засобу не передбачається повторного використання, умовна вартість дорівнює нулю, а ліквідаційна буде складатися з вартості відходів за мінусом витрат на реалізацію.

Таблиця 1 - Матриця залежності усереднених показників: терміну корисного використання, ліквідаційної вартості та інтенсивності експлуатації основного засобу

Варіант Випадок	Варіант 1			Варіант 2			Варіант 3		
Випадок 1	ЛВ min	ТКВ min	ІНТ min	ЛВ mid	ТКВ min	ІНТ min	ЛВ max	ТКВ min	ІНТ min
Випадок 2	ЛВ min	ТКВ min	ІНТ mid	ЛВ mid	ТКВ min	ІНТ mid	ЛВ max	ТКВ min	ІНТ mid
Випадок 3	ЛВ min	ТКВ min	ІНТ max	ЛВ mid	ТКВ min	ІНТ max	ЛВ max	ТКВ min	ІНТ max
Випадок 4	ЛВ min	ТКВ mid	ІНТ min	ЛВ mid	ТКВ mid	ІНТ min	ЛВ max	ТКВ mid	ІНТ min
Випадок 5	ЛВ min	ТКВ mid	ІНТ mid	ЛВ mid	ТКВ mid	ІНТ mid	ЛВ max	ТКВ mid	ІНТ mid
Випадок 6	ЛВ min	ТКВ mid	ІНТ max	ЛВ mid	ТКВ mid	ІНТ max	ЛВ max	ТКВ mid	ІНТ max
Випадок 7	ЛВ min	ТКВ max	ІНТ min	ЛВ mid	ТКВ max	ІНТ min	ЛВ max	ТКВ max	ІНТ min
Випадок 8	ЛВ min	ТКВ max	ІНТ mid	ЛВ mid	ТКВ max	ІНТ mid	ЛВ max	ТКВ max	ІНТ mid
Випадок 9	ЛВ min	ТКВ max	ІНТ max	ЛВ mid	ТКВ max	ІНТ max	ЛВ max	ТКВ max	ІНТ max

Термін корисного використання встановлюється виходячи з запланованої схеми перенесення вигод від використання об'єкта на результати праці. Таким чином, один і той самий об'єкт основних засобів у різних експлуатуючих організацій може мати умовно мінімальний, середній і максимальний термін корисного використання. При відмінних термінах повинні бути і різні ліквідаційні вартості, якщо це тільки не унікальне обладнання (з нульовою умовною вартістю наступного покупця), яке не користується попитом, а відтак його ліквідаційна вартість дорівнює вартості вторинних матеріалів.

Неузгодженість терміну корисного використання, ліквідаційної вартості та методу амортизації проявляється при порівнянні залишкової вартості із справедливою. Найменші відхилення залишкової вартості від справедливої мають основні засоби останніх років введення в експлуатацію, що логічно підтверджує умовну рівність історичної та справедливої вартості на перших роках експлуатації основного засобу. Це рівняння складається при збалансованості облікових оцінок, які точно передають втрату вартості основного засобу та відсутність факторів, які впливають на зміну справедливої вартості.

Для відповідності залишкової та справедливої вартості у випадках формування резерву на відтворення території після експлуатації основного

засобу облікові суми необхідно відкоригувати на дисконтовану величину такого резерву. Зміна протягом часу величини очікуваних витрат та ставки дисконтування переглядатиметься перспективно як облікові оцінки. Тому при переоцінках основних засобів такі суми треба додавати до справедливої вартості.

Залишкова вартість основного засобу у момент часу N відображає вплив прийнятих раніше облікових оцінок і складається з окремих облікових величин. При автоматизації облікових робіт з нарахування амортизації доцільно організувати аналітичний облік за окремими складовими залишкової вартості. Приклад побудови аналітичних рахунків з обліку основного засобу при амортизації прямолінійним методом наведено у таблиці 2.

Таблиця 2 - Розрахунок пооб'єктного обліку складових вартості умовного основного засобу, грн.

Період	ТКВ	Первісна вартість		Накопичений знос	Залишкова вартість	Знос за наступний місяць
Найменування показника		Амортизаційна	Ліквідаційна			
31/12/2010						
Резерв на відтворення території	60	497		0	497	8
Загальна фактична вартість	60	8900	100	0	8900	148
Разом		9397	100	0	9497	156
...
29/02/2012						
Резерв на відтворення території	46	497		116	381	8
Загальна фактична вартість	46	8883	117	2077	6806	148
Дооцінка	46	1555		359	1196	26
Разом		10935		2552	8500	182
...
31/05/2012						
Резерв на відтворення території	43	497		141	356	8
Загальна фактична вартість	43	8883	117	2522	6361	148
Дооцінка	43	1555		437	1118	26
Модернізація	43	850	50	38	812	19
Планові обстеження	23	800	0	33	767	33
Разом		12585	167	3171	9581	234

Примітки:

1. 8900 грн. – загальна фактична вартість – вартість придбання з урахуванням витрат на введення в експлуатацію основного засобу без ліквідаційної вартості;
2. 60 міс. – термін корисного використання;

3. 100 грн. – ліквідаційна вартість за первісними витратами;
4. 117 грн. – переглянута ліквідаційна вартість після дооцінки;
5. 497 – резерв на відтворення території після дисконтування очікуваних витрат у розмірі 1000 грн. протягом терміну експлуатації під 15% - річну ставку дисконту;
6. 850 грн. – сума модернізації основного засобу із збільшенням економічних вигод без ліквідаційної вартості;
7. 50 грн. – ліквідаційна вартість на витрати з модернізації;
8. 800 грн. – регулярні дворічні планові обстеження;
9. 1555 грн. – дооцінка до справедливої вартості.

Запропонована схема формування проводок розкриває складові первісної, залишкової вартості та накопиченого зносу основного засобу. Складові вартості додатково розширюються при виділенні окремих компонентів з вартості основного засобу, капіталізації фінансових відсотків при створенні кваліфікаційних активів. Знизивши трудомісткість наведених операцій, бухгалтер отримає наочне аналітичне відображення вартості основного засобу. Крім виокремлення компонентів основного засобу з різними термінами корисного використання, яке передбачено національними і міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, при вводі в експлуатацію доцільно виділяти в окремі складові загальної вартості: резерв на відтворення території, вартість модернізацій, реконструкцій та регулярних планових обстежень без ліквідаційної вартості, дооцінку в результаті переоцінки основного засобу. Облік окремих складових вартості основного засобу дозволяє точно визначити на будь-яку дату величину частин, які були створені в результаті модернізацій, реконструкцій та інших робіт, які призводять до збільшення майбутніх економічних вигод при експлуатації загального об'єкта. Такий підхід дає можливість списувати їх вартість без додаткових розрахунків, окремо їх оцінювати для визначення справедливої вартості при переоцінках. Виділення в окрему складову з облікової суми резерву на відтворення території та ліквідаційної вартості дозволяє контролювати історію змін цих облікових оцінок та служити базою при їх переглядах у результаті очікуваних змін. Окремий облік дооцінки основного засобу при нарахуванні амортизації спрощує облік додаткового капіталу при формуванні бухгалтерської проводки дебет рахунку 42 «Додатковий капітал», кредит рахунку 44 «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)» на суму амортизації дооцінки. При достроковому вибутті основного засобу, виділенні додаткових компонентів для окремого обліку або при частковому списанні, у тому числі у випадках коли вартість реконструкції подвоює вартість існуючої частини об'єкта, облік переоціненої вартості відображається як вибуття або розподіл частки залишкової вартості, яка складається з величини дооцінки. Пооб'єктний облік дооцінки як складової залишкової вартості не ускладнює застосування правила наступної дооцінки (уцінки) та відображає різницю між податковою і бухгалтерською вартістю основних засобів при визначенні відстрочених

податкових активів та зобов'язань відповідно до П(с)БУ 17 «Податок на прибуток».

Залишкова вартість основного засобу є багатоскладовою обліковою сумою, яка коригується при зміні попередніх оцінок, переоцінках, розподілах об'єкта обліку і т. п. При зміні облікових оцінок, які покладено у розрахунок резерву на відтворення території (величина грошового потоку та ставка дисконтування), залишкова вартість коригується на відповідну суму.

П(с)БО 7 не розкриває випадків коригування залишкової вартості при розрахунку індексу переоцінки. Для визначення достовірних наслідків переоцінки залишкову вартість доцільно зменшити на залишковий резерв з відтворення території та на залишкову суму відсотків за кредитом при створенні кваліфікаційного активу.

Окремий облік складових вартостей основного засобу спрощує процедуру включення до нерозподіленого прибутку (за вибором підприємства щомісяця, щокварталу, щороку) суми додаткового капіталу пропорційно нарахованій амортизації. Порядок відображення наступних переоцінок залежить від порівняння загальних дооцінок та уцінок основного засобу. Якщо обліковою політикою передбачено збільшення нерозподіленого прибутку за рахунок амортизації дооцінки, то для достовірного відображення наступних переоцінок необхідно сторнувати такий запис. Сторно за дебетом рахунка 44 «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)» та кредитом субрахунка 423 «Дооцінка активів» рахунка для порівняння загальних дооцінок та уцінок не передбачено Інструкцією № 291 [6]. Разом з тим, відсутність такої проводки не дає можливості відобразити наступні переоцінки відповідно до вимог П(с)БО 7 [7]. Наявність «первісної» суми дооцінки за дебетом рахунку 10 «Основні засоби» дозволяє відобразити наступну переоцінку при дооцінках за рахунок збільшення додаткового капіталу, а при уцінках в межах «первісної» дооцінки за рахунок додаткового капіталу у разі їх (уцінок) перевищення за рахунок витрат без додаткових розрахунків. Пооб'єктний облік переоціненої вартості доцільно використовувати при розподілах вартості основного засобу внаслідок його розділення, виділення компонентів при крадіжках, списання у результаті ремонтів.

Коригування нерозподіленого прибутку при наступних уцінках основного засобу без сторно суми нарахованій амортизації на дооцінену вартість зазначено у листі Міністерства фінансів України № 31-04200-20-10/6319 від 12.04.2005 р. [8]. Таким чином, амортизація дооціненої вартості відображається у звіті про фінансові результати, а сукупний прибуток (збиток) не коригується на зазначену суму, що призводить до змін майнового стану підприємства.

Висновок Формування реальних ринкових вартостей підвищує достовірність фінансової звітності, але якщо в результаті встановленої процедури відбувається розрахунок, який завуалює помилки, то досягається

зворотний ефект. З метою складання достовірної фінансової звітності підприємство повинно проаналізувати фактори, які призвели до змін у вартостях основних засобів після переоцінки, обґрунтувати та донести до користувачів фінансової звітності обставини та причини, які призвели до невідповідності вартості основних засобів у порівнянні з початком року.

Список літератури: 1. Джонс Эрнест. Деловые финансы: Пер. с англ. — М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 1998. — 416 с: ил. (Серия «Мастерство»). 2. Велли Глен А., Шорт Деніел Г. Основы финансового обліку / Пер. з англ. О. Мінін, О. Ткач. — К.: Основы, 1999. — 943с. 3. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами. Практичний посібник.-К.: Лібра, 2004.-880с. 4. Пирсон Б., Томас Н. Магистр делового администрирования. Краткий курс: Пер. с англ. — М.: Альпина Паблишер, 2002. — 306 с. 5. Международный бухгалтерский учет. гаар и іас. Справочник бухгалтера от А до Я / Сост. Матвеева В.М. — М.: Издательство «Дело и Сервис», 1998 г. - 192 с. 6. Наказ|Інструкція, Мінфін, від 30.11.1999, № 291 "Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. 7. Наказ|Положення, Мінфін, від 27.04.2000, № 92 "Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби"" 8. Лист, Мінфін, від 12.04.2005, № 31-04200-20-10/6319 «Щодо бухгалтерського обліку основних засобів».

Надійшла до редколегії 15.08.2012

УДК 339.9

Я.А.МАКСИМЕНКО, канд. екон. наук, доц., НТУ «ХПИ», Харьков
Н.О.СОРОКИНА, студентка, НТУ «ХПИ», Харьков

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ КАК ОБЩЕМИРОВОЙ ПРОЦЕСС И МЕСТО В НЕМ УКРАИНЫ

Определены сущность и причины глобализации. Раскрыты положительные и отрицательные эффекты глобализации в Украине. Предложены рекомендации, направленные на повышение эффективности глобализационных процессов в Украине.

Ключевые слова: глобализация, эффекты глобализации, мировое хозяйство, международная торговля, международные инвестиции, «утечка мозгов».

Визначено сутність та причини глобалізації. Розкрито позитивні та негативні ефекти глобалізації в Україні. Запропоновані рекомендації щодо підвищення ефективності глобалізаційних процесів в Україні.

Ключові слова: глобалізація, ефекти глобалізації, світове господарство, міжнародна торгівля, міжнародні інвестиції, "витік мізків".

The essence and causes of the globalization are determined. The positive and negative effects of the globalization in Ukraine are discovered. The recommendations to improve the efficiency of the globalization process in Ukraine are offered.

Keywords: globalization, effects of globalization, world economy, international trade, international investments, "drain-away".

© Я.А.Максименко, Н.О.Сорокина, 2012